

มนุษย์กับวัฒนธรรม

อาจารย์ ดร.วรเมธ ยอดปุ่น

ภาควิชาสังคมศาสตร์และพลศึกษา

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ

ความหมายของวัฒนธรรม

♦ พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485

⇒ วัฒนธรรมหมายถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน

♦ ความหมายตามรูปศัพท์

⇒ วัฒนธรรมหมายถึงสภาพอันเป็นความเจริญงอกงาม หรือเรื่องอันเป็นสิ่งดีงาม

ความหมายของวัฒนธรรม (ต่อ)

Culture

colere + cultus

(ปลูกฝังหรือสั่งสอน) (การปลูกฝังหรือการอบรม)

“กระบวนการเรียนรู้ที่ตกทอดเป็นมรดกทางสังคม”

KU

KASETSART
UNIVERSITY

ความหมายของวัฒนธรรม (ต่อ)

♦ ความหมายทางวิชาการสังคมศาสตร์

⇒ วัฒนธรรมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อช่วยในการดำรงชีวิต

- วัตถุสิ่งของ

- กฎข้อบังคับ

- ค่านิยม จริยธรรม

- ฯลฯ

- ความรู้และเทคนิควิธีการ

- ขนบธรรมเนียมประเพณี

- ศาสนา ความเชื่อ

⇒ วัฒนธรรมเป็นแบบแผนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมหนึ่ง

ความหมายของวัฒนธรรม (ต่อ)

♦ Edward B. Tylor

⇒ Culture is “that complex whole which include knowledge, beliefs, art, morals, law, custom, and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society”

ลักษณะพื้นฐานของวัฒนธรรม

- ♦ วัฒนธรรมเป็นความคิดร่วม
- ♦ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้
- ♦ วัฒนธรรมมีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์
- ♦ วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของความรู้และภูมิปัญญา
- ♦ วัฒนธรรมคือกระบวนการที่มนุษย์กำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
- ♦ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง

KU

KASETSART
UNIVERSITY

ประเภทของวัฒนธรรม

1. Material Culture

⇒ เช่น บ้าน รถ จาน ชาม เครื่องสำอาง

2. Non-material Culture

⇒ เช่น สถาบันทางสังคม ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี
ภาษา ศิลปะ พิธีกรรม ค่านิยม

ความสำคัญของวัฒนธรรม

- ♦ วัฒนธรรมเป็นหนทางต่าง ๆ หรือเป็นแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีขึ้นเพื่อสนองความต้องการ (needs) ของมนุษย์ในการเอาชีวิตรอด
- ♦ มนุษย์สร้างวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ 3 ประการ คือ
 - (1) ความต้องการวัตถุดิบของเครื่องใช้ต่าง ๆ (biological needs) เช่น ปัจจัยสี่ เครื่องอำนวยความสะดวก
 - (2) ความต้องการทางสังคม (social needs) เช่น ความร่วมมือ การช่วยเหลือกัน การแบ่งงานกันทำ
 - (3) ความต้องการทางด้านจิตใจ (psychological needs) เช่น การจัดการกับความกลัว ความตาย ความลึกลับ

แนวคิดสำคัญของวัฒนธรรม

- ◆ Acculturation
- ◆ Cultural Diffusion
- ◆ Assimilation
- ◆ Ideal Culture & Real Culture
- ◆ Ethnocentrism
- ◆ Cultural Relativity
- ◆ Subculture

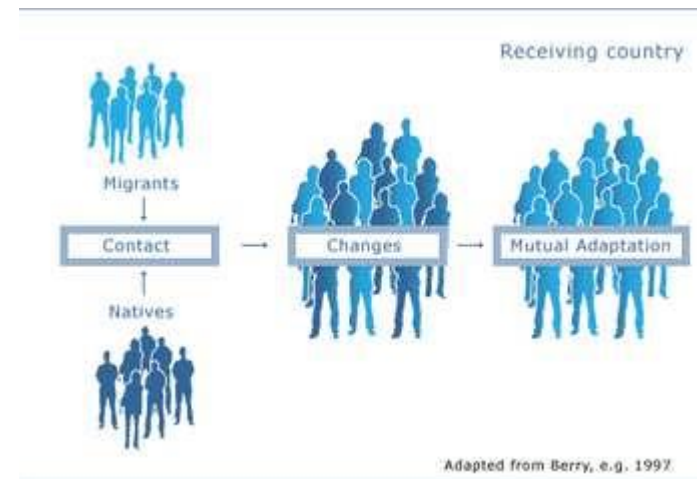

KU

KASETSART
UNIVERSITY

Acculturation

- ♦ คนสองกลุ่มที่มีวัฒนธรรมต่างกันมาติดต่อกัน
- ♦ เกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย
- ♦ กระบวนการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่
- ♦ ตัวอย่าง การไปศึกษาต่อต่างประเทศของนักศึกษาชาวไทย

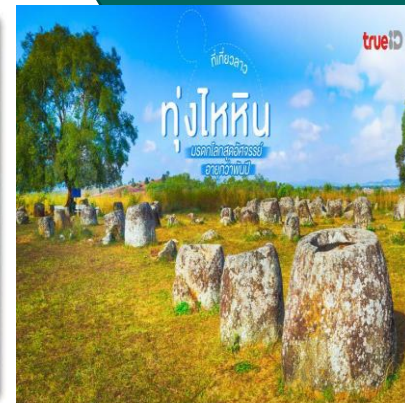
Cultural Diffusion

- ♦ เกิดจากการย้ายถิ่น การค้าขาย การเผยแพร่ศาสนา การท่องเที่ยว เทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น
- ♦ มีผลให้คนต่างพื้นที่กันมีวัฒนธรรมเหมือนกัน
- ♦ การพิจารณาการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

⇒ culture trait

⇒ culture core

⇒ culture area

KU

KASETSART
UNIVERSITY

Assimilation

- ♦ เกิดการแทนที่วัฒนธรรมตนเองโดยวัฒนธรรมอื่น
- ♦ แฝงไว้ด้วยการมีอำนาจเหนือกว่าของคนกลุ่มหนึ่ง
- ♦ ตัวอย่าง รัฐบาลไทยพยายามทำให้ชาวเขาและชาวมุสลิมมีความเป็นไทย

KU

KASETSART
UNIVERSITY

Ideal Culture & Real Culture

- ♦ วัฒนธรรมในอุดมคติ คือ แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกในสังคมคิดว่าดีและพยายามที่จะปฏิบัติตาม
- ♦ แต่เมื่อปฏิบัติไป ก็เกิดความแตกต่าง ไม่เหมือนอุดมคติที่ถูกคาดหวังไว้ เรียกว่า วัฒนธรรมในความเป็นจริง
- ♦ ตัวอย่าง สังคมไทยผู้คนมีคู่สมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว หรืออเมริกาเป็นประชาธิปไตย เสมอภาค เท่าเทียม

KU

KASETSART
UNIVERSITY

Ethnocentrism

- ♦ วัฒนธรรมตนเอง ดีกว่า เหนือกว่าวัฒนธรรมคนอื่น
- ♦ ใช้มาตรฐาน บรรทัดฐาน ค่านิยม ของตนวัด
- ♦ ตัวอย่าง คนไทยมองว่าเอสกิโมโหดร้าย ทารุณ เพราะปล่อยให้หนาวตาย

KU

KASETSART
UNIVERSITY

glitter.dek-d.com Share
300 x 250 - อีหน้าลาวสะเออะขายนึก
อายุ!!!! แม่ที่เว็บอื่นๆ อย่างง่ายตาย
Similar More sizes

หน้าลาว
ความหมาย
ของ ???

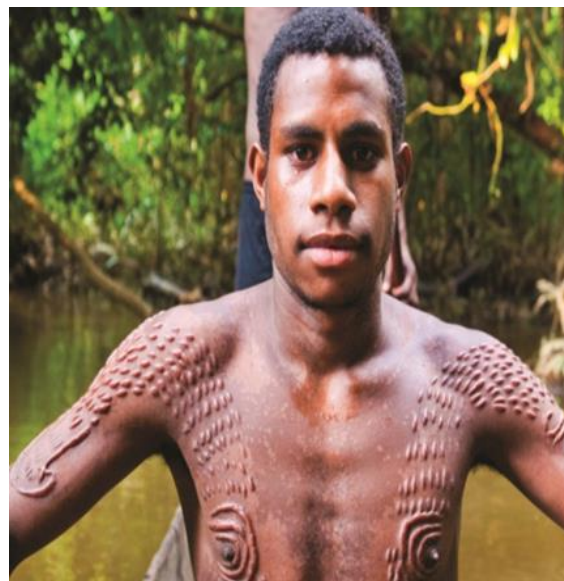
glitter.dek-d.com Share
300 x 250 - อีหน้าลาวสะเออะขายนึก
อายุ!!!! แม่ที่เว็บอื่นๆ อย่างง่ายตาย
Similar More sizes

Cultural Relativity

- ♦ วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีลักษณะเฉพาะตัว
- ♦ นำวัฒนธรรมไปเปรียบเทียบกับกันว่า วัฒนธรรมไหนดี วัฒนธรรมไหนเลว ไม่ได้
- ♦ ไม่มีเกณฑ์หรือมาตรฐานสากลที่ใช้วัด
- ♦ ตัวอย่าง เอสกิโมให้คนแขกนอนกับภรรยาตน แต่คนไทยถือว่าผิดศีลธรรม หรือวัฒนธรรมเผ่ากินคน เป็นต้น

Cultural Relativity VS Human Right

KU

KASETSART
UNIVERSITY

Subculture

- ♦ ethnic subculture

⇒ ม้ง อาข่า จีน ญไท โซ่ ซาไก มอแกน

- ♦ regional subculture

⇒ เหนือ กลาง อีสาน ใต้

- ♦ occupational subculture

⇒ แพทย์ วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักบัญชี

Ethnic Subculture

Regional Subculture

Occupational Subculture

บทสรุป : ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมและวัฒนธรรม

- ♦ สังคมวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ เป็นสองสิ่งที่ยากจะแยกออกจากกันไม่ได้ และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- ♦ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างในแต่ละสังคมและใช้แยกสังคมต่าง ๆ ออกจากกัน วัฒนธรรมจะช่วยกำหนดชนิดของที่อยู่อาศัย อาหารการกิน และวิธีการดำเนินชีวิต
- ♦ วัฒนธรรมเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและจิตใจของมนุษย์ ช่วยประสานและผูกมัดคนในสังคมไว้ด้วยกัน เป็นสิ่งที่ช่วยให้โครงสร้างสังคมคงอยู่ เพราะเป็นการเสริมสร้างความผูกพันทางจิตใจของหลาย ๆ คนเข้าไว้ด้วยกัน

KU

KASETSART
UNIVERSITY

THANK YOU

